

TIKRINIMŲ DĖL ASMENS DUOMENŲ GAVIMO IŠ NEKILNOJAMOJO TURTO REGISTRO TEISĖTUMO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

2018-03-15, Nr. 4R-87 (1.7.E)

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – VDAI), siekdama įvertinti asmens duomenų gavimo iš Nekilnojamojo turto registro teisėtumą, atliko asmens duomenų tvarkymo teisėtumo patikrinimą 25 bendrovėse, teikiančiose su nekilnojamuoju turtu susijusias paslaugas.

Tikrinimo metu nustatyta, kad viena bendrovė negauna asmens duomenų iš Nekilnojamojo turto registro. Vienos bendrovės tikrinimas buvo nutrauktas, kadangi nes, vadovaujantis Juridinių asmenų registre pateikta informacija, bendrovė yra bankrutuojanti. Kitose bendrovėse tikrinimo metu nustatyta Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo pažeidimų (toliau – ADTAĮ).

Dėl asmens duomenų gavimo teisėtumo

Tikrinimo metu nustatyta, kad tikrintos bendrovės, teikdamos tarpininkavimo paslaugas, gauna asmens duomenis iš Nekilnojamojo turto registro nekilnojamojo turto paslaugų teikimo tikslu. Tikrinimo metu nustatyta, kad viena bendrovė neturi sutarties, kurios pagrindu gaunami duomenys iš Nekilnojamojo turto registro, o 22 bendrovių sudarytos sutartys su VĮ Registrų centru neatitinka ADTAĮ 6 straipsnio reikalavimų.

ADTAĮ 6 straipsnis numato, kad asmens duomenų teikimo sutartyje turi būti nurodytas asmens duomenų naudojimo tikslas, teikimo ir gavimo teisinis pagrindas, sąlygos, tvarka ir teikiamų asmens duomenų apimtis. Tikrinimo metu nustatyta, kad sutartyse, sudarytose su VĮ Registrų centru, yra nurodyti įstatymai, tačiau nėra nurodyti šių įstatymų konkretūs straipsniai, dalys ar punktai, reglamentuojantys asmens duomenų gavimą nekilnojamojo turto tarpininkavimui bei nekilnojamojo turto pirkimui–pardavimui. Pastebėtina, kad tiek Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas (toliau – NTRI), tiek ADTAĮ numato ne vieną asmens duomenų tvarkymo teisinį pagrindą. Siekiant užtikrinti asmens duomenų teikimo ir gavimo teisėtumą turi būti nurodyti įstatymų straipsniai, dalys, punktai, nes ne visi įstatymų straipsniai yra konkretus pagrindas asmens duomenims gauti ir teikti konkrečiu atveju.

ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalis įtvirtina asmens duomenų tvarkymo reikalavimus, kuriuos privalo įgyvendinti duomenų valdytojas. ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintas reikalavimas duomenų valdytojui užtikrinti, kad asmens duomenys būtų renkami apibrėžtais ir teisėtais tikslais, nustatytais prieš renkant asmens duomenis, ir paskui tvarkomi su šiais tikslais suderintais būdais. Tos pačios dalies 2 punktas nustato, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi tiksliai, sąžiningai ir teisėtai.

11 bendrovių sutartyse, sudarytose su VĮ Registrų centru, nustatyti ir reglamentuoti asmens duomenų teikimo ir naudojimo tikslai nėra konkretūs ir apibrėžti, kadangi nėra aišku, kokias nekilnojamojo turto paslaugas teikia bendrovės ir kokių tikslu konkrečiai yra gaunami bei tvarkomi asmens duomenys ir neatitinka ADTAĮ 3 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimų.

Dėl registravimosi Asmens duomenų valdytojų valstybės registre

ADTAĮ 31 straipsnis nustato, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi automatiniu būdu tik tuomet, kai duomenų valdytojas arba jo atstovas Vyriausybės nustatyta tvarka apie tai praneša VDAI.

Tikrinimo metu 15 bendrovių nebuvo registruotos duomenų valdytoju Asmens duomenų valdytojų valstybės registre ir nebuvo pranešusios VDAI apie klientų asmens duomenų gavimą automatiniu būdu iš Nekilnojamojo turto registro.

Dėl duomenų subjekto informavimo apie tvarkomus asmens duomenis

ADTAI 24 straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kad duomenų valdytojas privalo suteikti duomenų subjektui, kurio asmens duomenis renka tiesiogiai iš jo, šią informaciją (išskyrus atvejus, kai duomenų subjektas tokią informaciją jau turi):

1) Apie savo (duomenų valdytojo) ir savo atstovo, jeigu šis yra, tapatybę ir nuolatinę gyvenamąją vietą (jeigu duomenų valdytojas ar jo atstovas yra fizinis asmuo) ar rekvizitus ir buveinę (jeigu duomenų valdytojas ar jo atstovas yra juridinis asmuo);

2) Kokiais tikslais ketinami tvarkyti duomenų subjekto asmens duomenys;

3) Kitą papildomą informaciją (kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto asmens duomenys, kokius savo asmens duomenis duomenų subjektas privalo pateikti ir kokios yra duomenų nepateikimo pasekmės, apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslus savo asmens duomenis), kiek jos reikia, kad būtų užtikrintas teisingas asmens duomenų tvarkymas nepažeidžiant duomenų subjekto teisių.

Tikrinimo metu nustatyta, kad 13 bendrovių, nepateikdamos duomenų subjektui (klientui) informacijos apie asmens duomenų gavimą iš Nekilnojamojo turto registro sutartyse, netinkamai įgyvendina ADTAI 24 straipsnio 1 dalies reikalavimus. Nustatyta, kad bendrovės žodžiu informuoja apie asmens duomenų gavimą iš Nekilnojamojo turto registro ir sutartyse, sudaromose su klientais, nėra pateikiama informacija apie jų asmens duomenų (informacijos apie jiems nekilnojamojo turto) gavimą iš Nekilnojamojo turto registro. Atsižvelgdami į tai, kad visos bendrovės paslaugų teikimo sąlygos yra išdėstytos paslaugų teikimo sutartyje, VDAI nuomone, informacija apie asmens duomenų gavimą iš Nekilnojamojo turto registro taip pat turėtų būti pateikta paslaugų teikimo sutartyje.

Dėl trečiųjų asmenų asmens duomenų tvarkymo

ADTAI 3 straipsnio 1 dalis įpareigoja duomenų valdytojus įgyvendinti asmens duomenų tvarkymo reikalavimus, o ADTAI 5 straipsnio 1 dalis įpareigoja asmens duomenis tvarkyti tik esant asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijams, t. y. šiuo atveju bent vienam iš teisinių pagrindų, nurodytų ADTAI 5 straipsnio 1 dalyje. Pažymėtina, kad pagal ADTAI 2 straipsnio 12 dalį, sutikimu laikomas savanoriškas duomenų subjekto valios pareiškimas tvarkyti jo asmens duomenis jam žinomam tikslui. Duomenų subjekto sutikimas turi būti konkretus, t. y. duomenų subjektui turi būti žinoma, kokie konkrečiai jo asmens duomenys ir kokiais tikslais bus tvarkomi (gaunami bei teikiami), iš kur gaunami, kokiems duomenų gavėjams bus teikiami ir pan.

Tikrinimo metu nustatyta, kad 13 bendrovių gaudamos asmens duomenis iš Nekilnojamojo turto registro neturi paslaugos užsakytojo bei trečiojo asmens valios pareiškimo įrodymo (t. y. asmens duomenys iš Nekilnojamojo turto registro gaunami iki sutarties pasirašymo) bei negali įrodyti, jog turi duomenų subjekto sutikimą, taip neįgyvendindamos tinkamų asmens duomenų saugumo priemonių ir sudarydamos sąlygas pažeisti ADTAI 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir ADTAI 5 straipsnio 1 dalį. Pažymėtina, kad bendrovė gali pradėti nekilnojamojo turto tarpininkavimo paslaugos atlikimo veiksmus, pagal žodinį prašymą, tačiau, dėl įvairių priežasčių nesudarant bendradarbiavimo ar kitos sutarties ir nesant rašytinio prašymo įrodymo, bendrovė negalės įrodyti asmens duomenų tvarkymo (t. y. asmens duomenų gavimo iš Nekilnojamojo turto registro) teisėtumo.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2018 m. gegužės 25 d. bus pradėtas taikyti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), kuris nustato griežtas sutikimo dėl asmens duomenų tvarkymo gavimo sąlygas. Šio reglamento 7 straipsnio 1 dalis numato, kad, kai duomenys tvarkomi remiantis sutikimu, duomenų valdytojas turi galėti įrodyti, kad duomenų subjektas davė sutikimą, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys, o 2 dalyje nustatyta, kad, jeigu duomenų subjekto sutikimas duodamas rašytiniu pareiškimu, susijusiu ir su kitais klausimais, prašymas duoti sutikimą pateikiamas tokiu būdu, kad jis būtų aiškiai atskirtas nuo kitų klausimų, pateiktas suprantama ir lengvai prieinama forma, aiškia ir paprasta kalba.

Tikrinimo metu dvi bendrovės nurodė, kad asmens duomenys (ir informacija apie asmeniui priklausantį nekilnojamąjį turta) iš Nekilnojamojo turto registro gaunami vadovaujantis ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 6 punktu (t. y. remiantis teisėtu interesu, kurio siekia duomenų valdytojas). Svarbu paminėti, kad ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 6 punkte numatyta, kad asmens duomenys šiame punkte numatytu teisiniu pagrindu gali būti tvarkomi tik tuo atveju, jei duomenų subjekto interesai nėra svarbesni. Bendrovės nepateikė jokių argumentų, pagrindžiančių, kad jų interesai yra svarbesni negu duomenų subjektų.

Remiantis ADTAĮ 27 straipsniu, jei duomenų valdytojas ketina tvarkyti asmens duomenis šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatytu atveju, privalo supažindinti duomenų subjektą su jo teise nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys. Bendrovės veiksmų negalima laikyti atitinkančiais ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatytą asmens duomenų tvarkymo teisėtumo kriterijų vien todėl, kad bendrovė turi interesą gauti asmens duomenis iš Nekilnojamojo turto registro (pvz., sužinoti konkretaus turto savininką). VDAI nuomone, teisėto intereso kriterijus negali būti taikomas bendrovėms, kadangi šiuo atveju duomenų subjektų interesai yra svarbesni negu bendrovės, o asmens duomenys iš Nekilnojamojo turto registro galėtų būti gaunami tik su duomenų subjekto sutikimu arba sudarant ar vykdant sutartį, kai viena iš šalių yra duomenų subjektas.

Dėl asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslu

ADTAĮ 14 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad asmens duomenys gali būti tvarkomi tiesioginės rinkodaros tikslais tik po to, kai duomenų subjektas duoda sutikimą. Pagal ADTAĮ 2 straipsnio 12 dalį sutikimu laikomas savanoriškas duomenų subjekto valios pareiškimas tvarkyti jo asmens duomenis jam žinomam tikslu. ADTAĮ 14 straipsnio 3 dalis nustato, kad duomenų valdytojas privalo sudaryti aiškia, nemokama ir lengvai įgyvendinamą galimybę duomenų subjektui išreikšti sutikimą ar nesutikimą dėl jo asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslais.

Tikrinimo metu nustatyta, kad 3 bendrovių gaunamas sutikimas dėl asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslu yra netinkamas ir neatitinka ADTAĮ 2 straipsnio 12 dalies reikalavimų, kadangi bendrovė nesudaro sąlygų klientams išreikšti savanorišką sutikimą ar nesutikimą dėl asmens duomenų tvarkymo tiesioginės rinkodaros tikslais ir pažeidžia ADTAĮ 14 straipsnio 1 ir 3 dalį.

Visoms bendrovėms pateikti nurodymai pašalinti nustatytus pažeidimus.